

17.3x12.34	1	עמוד 27	הארץ - כותרת	10/07/2015	48707892-5
קרוני פולברייט קרוני חינוך ארצות הברית ישראל - 21490					

לאה דוד

דברים שאסור לסחור בהם

מחדש השנאה בין הסרבים לבר-סנים המוסלמים. בנוסף, ההכרה ברצח עם מעלה סימני שאלה ביחס לשאר קורבנות המלחמות בשנות ה-90, הנתפשים כקורבנות סוג ב'.

למעשה, כפייה של זכויות אדם וקידום של נורמות אוניברסליות מביאים לעתים לתופעת לוואי לא צפויה – התחזקות הלאומנות. הרי הכרה ברצח עם לא תגרום למשטר הסרבי להאמין בזכויות אדם, וגם הקורבנות, המקבלים סטטוס של קורבנות רצח עם, לא יתפכו לחסידי זכויות האדם. לכן, הכל נשאר ריק מתוכן והופך את הזוהות האתנית ואת זכויות האדם לעניין שבמסחר. השאלה היא כי צד ניתן לגרום למדינות ולאנשים להאמין בזכויות אדם ולא רק לסחור בהן.

בכלל, ובמקרה זה גם בהכרה ברצח העם בסרבינצה, ממסחרת את זכויות האדם ובוחרת את שוויין בעבור המדינה ובעבור הקהילה הבינלאומית. במקרה שממשלת סרביה תכיר ברצח העם בסרבינצה, הרווח של הסרבים כרו, שכן ההכרה תביא להטבות, תקדם את הצטרפותם לאיחוד האירופי ותקרב אותם לקהילה הבינלאומית. גם האיחוד האירופי יצא מכך נשכר, שכן יוכל לנקות את מצפונו מהטבח בסרבינצה.

מנגד נוצרים התנגדות ומתחברמה הלאומית, שבה הסרבים חווים את ההכרה ברצח העם כהשפלה, עלבון וחוסר צדק, משום שלא זכו בהכרה בהקשר הטבח שנעשה בהם במלחמת העולם השנייה. כך נוצר מצב שבו הזוהות הלאומית האתנית של כל אחת מהקבוצות מתחזקת, ומתעוררת

כ-8,000 גברים בוסנים מוסלמים, מנערים ועד קשישים, שנכבדו בקברי אחים, ללא התערבות של חיילי האו"ם. רק לאחר הטבח היתה התערבות של נאט"ו, שעצרה את הקרבות.

בעקבות האירועים, ובחסות האיחוד האירופי, הוקם אתר הנצחה שבו מציינים בכל שנה את הטבח. מדי שנה ביום הזיכרון מתקיימים 200-300 טקסי קבורה של עצמות נרצחים שהוצאו מקברי האחים וזוהו. בעבור הבוסנים המוסלמים יום הזיכרון הוא אירוע מכונן, שעליו נבנית זהותם האתנית, תוך חיזוק המרכיב האיסלאמי. אך ההכרה הבינלאומית בטבח כרצח העם ולאופן הנצחתו יש גם השלכות כספיות וסמליות רחבות, הקשורות ישירות לרצון של המדינות להצטרף לאיחוד האירופי. ההתניה של כניסה לאיחוד האירופי בתמיכה בזכויות אדם

האיחוד האירופי יציין מחר את יום הזיכרון לטבח בסרבינצה, וצפוי להוציא החלטה שלישית ברצף, הקובעת שהטבח היה רצח עם. 20 שנה לאחר הטבח, שאירע ב-11.7.1995 במזרח בוסניה, במסגרת המלחמות העקובות מדם שהתרחשו בעקבות התפרקות יוגוסלביה בין הסרבים, הקרואטים והבוסנים המוסלמים, ההחלטה בעניין עדיין מעוררת שאלות של זהות, לאום וזכויות אדם.

אף ששלושת הצדדים ביצעו פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות (בהיקף שונה), הטבח בסרבינצה מסמל את הזוועה הגדולה ביותר שהתרחשה במלחמה, כאשר סרבים מבוסניה טבחו בבוסנים המוסלמים במקום שהוכרו על ידי האו"ם כאזור בטוח ובאחריותו. במשך ימים טבחו כוחות סרבים בבוסניה בשיטתיות